איכא בינייהו למרמי חבית ומקוה. וא"ת להני טעמי נמי איכא למרמי דהא מודה שמאי בשוטה דלא מרגשת דלמפרע תולין ובמקוה שורפין וכן להלן דלית ליה הני טעמי גריך לשנויי כדמשני דהתם תרתי לריעותא וי"ל דטעמא דהרגשה מהני להלן שלא לטמא ודאי ולשמאי מהני אף בשוטה שלא לטמאותה בודאי א"נ יש לומר דידע טעמא דתרתי לריעותא לשרוף אבל תולין אע"ג דליכא תרתי לריעותא ועיקר פירכא דלעיל לשמאי דמשוס דליכא בחדא תרתי לריעותא מ"מ לא היה לו לטהר לגמרי וא"ת אכתי איכא למימרי דבמקוה מטמאינן אף ברה"ר ובנגע באחד בלילה מטהרים חכמים ברה"ר בראהו חי מבערב אלא ע"כ היינו טעמא משום דבמקוה איכא תרתי לריעותא וי"ל דלא קשה ליה לעיל אלא במאי דמטהר שמאי אף בראשון היחיד: **לאביי איכא** מוך. ה"מ למימר נמי דאיכא ביינייהו שוטה דלישנא קמא דאשה מרגשת מודה שמאי בשוטה ואין לומר דלישנא דאי הוה דס מעיקרא הוה אתי מודה נמי שמאי בשוטה דשמא דס אחר נפל קודם בדיקה משום דמשמע דעל דס שנמצא עכשיו קאמר: **כי פליגי** חזקיה ור' יוחנן בקופה שאין לה שולים. שאז משתמשין בה כשהיא מושכבת וקופה היא מרובעת ומשתמשין בה לרחבה ונמצאו טהרות בימין ושרץ בשמאל ופליגי דלחזקיה אית ליה טהרות האחרונות טמאות אבל הראשונות טהורות דשרץ בתר הכי נפל דאילו הוה התם מעיקר' כשהגביה הקופה לערות ממנה הטהרות היה נופל גם השרץ ור' יוחנן אמר דטהרות הראשונות נמי טמאות שהאוגנים עכבו השרץ מליפול בארץ ולכך לא ראהו לפי שהטהרות נפלו לגד ימין ולגד שמאל שהשרץ שם לא ראה אבל אם היתה הקופה עגולה מודה רבי יוחנן דהראשונות טהורות דאז נופלין השרץ והטהרות במקום אחד ואע"פ שהאוגנים מעכבין מליפול בארץ מ"מ אי הוה השרץ התם היה רואהו ולכך נקט דוקא נמצא בזוית אחרת וכן מוכח בפ"ק דשבת (דף ח.) דשתם קופה מרובעת גבי כוורת נקט ראבה ששם לפי שהיא עגולה וצריך להיות בה ד' מרובעים ובקופה נקט ראבה ד' ד) [לפי שהיא מרובעת] ודליים אפי' הם עגולים אתי שפיר דרגילות הוא לערות המים מהר ואין רואין אם נשאר שרץ בכלים ור' יוחנן קופה דשמאי ה"ה דמצי למנקט אפילו באין לה שולים אך יש לה אוגנים: ה) **והתניא** המדלה י' דליים כו'. הקשה הר"ר מנחם אמאי לא מייתי מתניתין דטהרות פ"ד (מ"ד) דתנן המדלה י' דליים ונמצא שרץ בא' מהן הוא טמא וכולן טהורין וי"ל דהתם לא קתני זה אחר זה ואיכא למימר דמיירי כשמדלה שם י' דליים והם כולם יחד בבור והעשירי שהגביה נמצא בו שרץ ולא ידעינן כשהיה השרץ על המים בבור אם בשאר דליים נגע בעודן בבור והוי ספק טומאה לפה על פני המים דטהור אף ו) ברה"ר כדאיתא בסוף מזיר (דף סד.) ואין חילוק בין יש לה אוגנים בין אין לה אוגנים אי נמי לא קתני מיס במתניתין ואיכא למימר דמיירי בבור שיש בו יין ושמן וקמ"ל דט' דליים הראשונים טהורים ולא אמרינן שהשרץ היה תחלה בבור וטימא הכל אלא אמרינן דבדלי זה אחרון נפל תחלה בעודו ריקן וכשדלאו לבור לבסוף הוא טמא ומטמא כל מה שבבור אבל שאר דליים הראשונים טהורים: ללישנא דחזקה כמו ללישנא דאם איתא דהוה דם מעיקרא וכו' כדפרישנא דבשלמא לאידך לישני דמרגשת או דפריה ורביה לא שייך כלל למיפרך מקופה הלכך ידע שטעה אבל ללישנא דחזקה לא טעה ומאי קא משני ליה לזו יש לה שוליים ולזו אין לה שוליים. ותירץ דהוה פשיטא ליה לשמאי דאילו היה הלל יודע דטעם דידיה משום חזקה לא היה מקשה לו מקופה לפי שדבר פשוט הוא לחלק בין קופה שאינה בדוקה לאשה בדוקה: ח"ק ליה הלל לשמאי אין טעמא קאמ' ומיהו עשה סייג לדבריך הק' הר' משה מאיברא דהא פרישנא לעיל ברישא מכילתין דהאי דבעי מאי טעמא דשמאי היינו משום דלא עביד סייג והא קא משני דמשום חזקה לא בעי למעבד סייג. א"כ מאי תו קאמר ליה הלל לשמאי מיהו עשה סייג לדבריך. וכן טעמא דמרגשת נמי פרשי' לעיל משום סייג ושמאי נמי השיבו לפי דבריו דלדידך נמי משום טעמא דפריה ורביה ראוי למנוע שלא לעשות סייג: **טהרות** הראשונות קרי להו ראשונות לפי שכשנמצא השרץ כבר ניטלו הטהרות. ודוקא נמצא השרץ בזוית אחרת וטעמא דר' יוחנן משום דאיפשר שהיה שם שרץ ולא ראהו. וכגון שהקופה הרבה רחבה אבל בקופה קטנה מודה ר' יוחנן דטהורות. אע"ג דלקמן בדלי שהוא קטן ולא אמרינן אם איתא דהוה ביה שרץ מעיקרא הוה חזי ליה. משום דבשעה ששופך המים מן הדלי לא אסיק אדעתיה שיעלה שרץ עם המים אבל כשמשתמש טהרות עם הקופה נזהר יפה לראות שלא

איכא בינייהו למרמי חבית ומקוה ומבוי להאיך לישנא איכא למרמינהו להני לישני ליכא למרמי ומאי איכא בין האי לישנא להאיך לישנא לאביי איכא מוך לרבא איכא מוך דחוק תניא כי האי לישנא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי אמר לו הלל לשמאי אי אתה מודה בקופה שנשתמשו בה טהרות בזוית זו ונמצא שרץ בזוית אחרת שטהרות הראשונות טמאות אמר לו אבל ומה הפרש בין זו לזו לזו יש לה שולים לזו אין לה שולים רבא אמר טעמא דשמאי משום בטול פריה ורביה תניא נמי הכי אמר לו שמאי להלל א"כ בטלת בנות ישראל מפריה ורביה ומאן דתני האי לישנא הא תניא כי האיך לישנא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי התם הלל הוא דקטעי הוא סבר טעמא דשמאי דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי וקא מקשי ליה קופה ואמר ליה שמאי טעמא דידי משום בטול פריה ורביה ולמאי דקטעית נמי דקמקשית קופה לזו יש לה שולים ולזו אין לה שולים ולמאן דתני האי לישנא הא תניא כי האיך לישנא משום בטול פריה ורביה הכי קאמר ליה הלל לשמאי אין טעמא קאמרת דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי ומיהו עשה סייג לדבריך דמאי שנא מכל התורה כולה דעבדינן סייג אמר ליה א"כ בטלת בנות ישראל מפריה ורביה והלל מפריה ורביה מי קאמינא לטהרות הוא דקאמינא ושמאי לטהרות נמי לא דאם כן ו) לבו נוקפו ופורש (שולי"ם בדוקי"ן מכוסי"ן בזוי"ת סימ"ן) **איתמר קופה** שנשתמשו בה טהרות בזוית זו ונמצא שרץ בזוית אחרת חזקיה אמר טהרות הראשונות טהורות רבי יוחנן אמר אטהרות הראשונות טמאות והא ו) (בית) שמאי והלל מודו בקופה דטהרות הראשונות טמאות כי מודו שמאי והלל בקופה שיש לה שולים כי פליגי חזקיה ורבי יוחנן בקופה שאין לה שולים אין לה שולים מ"ט דר' יוחנן אין לה שולים ויש לה אוגנים ז) והתניא המדלה עשרה דליים מים בזה אחר זה ונמצא שרץ באחד מהן הוא טמא וכולן טהורין ואמר ריש לקיש משום רבי יאנאי לא שנו אלא שאין לה אוגנים אבל יש לה אוגנים כולן טמאין לימא חזקיה לית ליה דר' יאנאי מיא שרקי פירי לא שרקי אי נמי מיא לא קפיד עלייהו פירי קפיד עלייהו ואי בעית אימא כי מודו שמאי והלל בקופה שאינה בדוקה כי

לאביי איכא מוך. ללישנא דאשה מרגשת אפי' משמשת במוך נמי דיה שעתה וללישנא דמעיקרא הוה אתי משמשת במוך מטמאה למפרע: **ונמצא בה שרץ בזויא אחרת.** לאחר שניטלו טהרות מן הקופה: **שטהרות הראשונות טמאות.** למפרע. ודוקא בזוית אחרת כגון קופה ארוכה אמתים וג' אמות דאיכא למימר קודם שניטלו הטהרות הוה התם ונטמא הכלי מחמת השרץ וטהרות מחמת הכלי ואיהו הוא דלא נתעסק באותו זוית ולא אשכחיה אבל באותו זוית לא דודאי בתר הכי נפל דאי הוה התם בשעת טהרות הוה חזי ליה כשהוא לגן: **אבל.** כן הדבר: **ומה הפרש בין זו לזו.** והא טומאה דלמפרע הוא: **שולים.** פוי"ן בלע"ז. ועכבו השולים את השרץ מלנפל והוא הוא טהרות דרך פיה מלמעלה והשרץ שבזוית אחרת לא ראה: **ולזו אין לה שולים.** ואי הוה דס מאתמול בבית החילון הוה נפיק ונפיל: **מפריה ורביה.** דכיון דחיישינן לדס בבית החילון לבו נוקפו ופורש מן האשה: **וקא מקשי ליה קופה.** הרי קופה דלא אמר אם איתא דהוה שרץ מעיקרא הוה נפיק עם הטהרות כשעירה את הקופה: **סייג.** חזוק וגדר מדרבנן לטמא למפרע. וה"ה דמלי למיפרך הני מתני' אהך לישנא דלעיל ולתרולי כי האי גוונא הלא טעי וסבר טעמא דשמאי אם איתא כו' וקשיא ליה קופה וקאמר ליה שמאי טעמא דידי משוס העמד אשה על חזקתה או משום אשה מרגשת ולמאי דקא טעית נמי דקא מקשת לי קופה זו יש לה שולים כו': **שיש לה שולים.** והוא הוילון דרך הפה הלכך אם שרץ היה בה לא ראהו ולא יצא: **שאין לה שולים.** כגון חביות של עץ שניטלו שוליהם ויכול להשתמש באורך חלון כשהן מוטלות בקרקע וכשהוא מערה אותן הוא מגביה ראשם האחד ומערה והכל יוצא ממנה: **מאי טעמא דר' יוחנן.** הא ודאי אילו הוה התם בשעת טהרות הוה נפיק בהדייהו: **אוגנים.** במקום השוליים יש אוגנים שכפופין ראשי הנסרים כלפי פנים וכשהוא מערה איכא למימר אוגנים עכבו: **עשרה דליים.** י' פעמים בדלי אחד ומערה בכלי גדול: **וכולן טהורין.** דאמר השתא הוא דנפל דהואיל שלא נצא כו' קודם שעירה הדלי בפעם הזאת לתוך הכלי טהורין: **שאין לו אוגנים.** לדלי דהשתא ודאי אם איתא דהוה התם בזימני קמאי הוה נפיל מן הדלי עם המים: **מיא שרקי.** ואין צריך להפוך הדלי על פניו כשהוא מערה הלכך איכא למימר אוגנים עכבוהו לשרץ אבל פירי לא שרקי וכשעירה טהרות ממנה הפכה כולה על פניה לפי שאין פירות נוחין לשרק ונצאת הלכך אי הוה שרץ עם הטהרות הוה שריק ונפיל בהדייהו: **לא קפיד עלייהו.** אי משייר מינייהו לתוך הדלי הלכך אינו שופך ז) כל הדלי על פניו ומצו אוגנים לעכובי שרץ: **קפיד עלייהו.** לאפוקינהו כולהו והופך קופה על פיה ולא משייר מידי ואם איתא דהוה שרץ הכי נמי דלא אישתייר: **בקופה שאינה בדוקה.** שלא בדקה בשעה שנתן טהרות לתוכה הלכך אין להעמידה על חזקת טהרה: והא

מסורת הש"ס

ז א ב ג מיי' פי"ז מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ב: ח ד ה מיי' שם הלכה ח:

תוס' הרא"ש

כמזיד ואונס כרצון עשה בה ספק כודאי שרץ שעשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון אינו דין שיעשה בו ספק כודאי. ואיכא לאקשויי מה לטומאת שרץ שכן יש לה טהרה במקוה. הלכך נקל עליהן שלא לטמאן מספק ועוד איכא למימר נזקי אדם יוכיחו שעשה בהן שוגג כמזיד ואונס כרצון [ולא] עשה בהם ספק כודאי אלא נקט ק"ו לרווחא דמילתא דהלכה למשה מסיני היא כדקאמר סתמא דתלמודא בחולין הלכך לא חש לאקשויי: **ואיבעית** אימא היינו טעמא דר' שמעון. כלומר ודאי מסוטה לא ילפינן סוף טומאה דתחלת טומאה דוקא איתקש לסוטה הלכך לרבנן כיון דאיכא תרתי לריעותא בודאי חשיב ליה. ור' שמעון אע"ג דלא חשיב ליה תרתי לריעותא מ"מ כיון דאיכא חזקה כנגד חזקה מאי טעמיה דמטהר ברה"ר גמר סוף טומאה מתחלת טומאה וא"ת והיאך יליף סוף טומאה דאיכא חזקת טומאה מתחלת טומאה דאיכא חזקת טהרה וי"ל דיליף מתחלת טומאה כי ההיא דפ' כסוי הדם דהוי פלגא ופלגא דמטהרים ברשות הרבים אפי' במקום הראוי להיות ספק וה"ה סוף טומאה אפי' במקום חזקה ורבנן אמרי התם איכא חזקת טהרה דכנגד ריעותא דטיפוח איכא חזקת טהרה ומיעוטא דאין מטפחין והוה ליה ספק וגמרי' מסוטה לטהר ברשות הרבים אבל הכא גברא בחזקת טומאה כלומר איכא תרתי לריעותא והוי כודאי. והאי דקאמר [ר"ש] ברשה"י תולין משום דתחלת טומאה נמי ס"ל ברשות היחיד תולין. ומיהו להך פירוי דפרי' דר' שמעון ס"ל בספק טומאה בעלמא שורפין א"כ ה) לר' שמעון משום דאכתי איכא למיפרך אי מה תחלת טומאה ברשות היחיד טמא ודאי אף סוף טומאה כן וי"ל דלטהר ברשות הרבים ילפינן שפיר מתחלת טומאה דגלויי מלתא בעלמא הוא לטהר כיון דהוי פלגא ופלגא כי היכי דמטהרינן בתחלת טומאה אבל לטמאות ודאי ברשות היחיד לא ילפינן מהלכה: **ושרצים** דאתו לה מעלמא כו'. [וא"ת] תיקשי ליה מסיפא דתנן פ' דם הנדה וכן הכתם שנמצא בחלוק מטמא למפרע וכי תימא דאיכא דמים דאשה זו ודמים דנשים דעלמא התינח חלוק אלא אשה אמאי מקולקלת למנינה כדתנן לקמן בפרקין. וי"ל דשאני התם דאיכא כתם דממה נפשך מטמא למפרע היכא דהכתם יבש או במקום שאין דם זה ראוי לבא בחלוק אלא א"כ שיחתה או איזדקרא דאיכא למימר למפרע שיחתה או איזדקרא ולאו אדעתה הלכך לא פליג בכולהו: **הואיל** ואשה מרגשת בעצמה. וא"ת חזאי בלא הרגשה מאי איכא למימר ופרש"י האי דלא ארגשה עכשיו משום דסבורה הרגשת העד הואי וכי האי גונא אמרינן בריש הרואה כתם. וק' דא"כ היכא דשמשה תטמא דסבור הרגשת שמש הואי כדאמרי' נמי התם וי"ל דכי חזאי בלא הרגשה מלתא דלא שכיח הוא ולא עבוד רבנן חיזוק דכשמרגשת בודקת לאלתר אבל שינה ושוטה וכתמים שכיחי הלכך פריך מינייהו: **מודה** שמאי בשוטה. ודוקא בטהרות שנגעה והם בידי אדם אבל מונח על גבי קרקע הוי שוטה דבר שאין בו דעת לשאל ומטהרים ליה מעת לעת כדמוכח לקמן ג) כיון דמודה שמאי להלל בשוטה והלל לא קאמר דטמא בחולין א"כ מאי טעמא דשמאי דקא מטהר בחולין בשוטה אלא מטעם חזקה והשתא צריכנן לטעמא דחזקה מדלא אסרינן בשוטה אפי' בחולין אלא דאתא לפרושי מאי טעמא לא עבוד סייג וכן כל הנך טעמי דלקמן כדמפרש על טעמא דביטול פריה ורביה: **לימא** תנן כתמים דלא כשמאי. דכיון דלא ארגשה ודאי לאו מגופה אתא ואפי' מכאן ולהבא לא תטמא אבל הך לא פריך שלא תטמא למפרע. אלא מכאן ולהבא דהא השתא נמי אשכחא ולא מרגשא. ועוד כדפ"ל דגזור בכולהו משום דפעמים ראוי לטמאות למפרע ממה נפשך. ועוד מאי קשיא ליה אי שמאי מטהר כתמים למפרע הא אשכחן נמי ר' שמעון בן אלעזר בסוף בא סימן דמטהר כתמים למפרע אבל מכאן ולהבא ליכא מאן דמטהר: **משמשת** במוך. אע"ג דנקט משמשת במוך לא שנותנין המוך בשעת תשמיש דהא ודאי אסור אפי' לג' נשים דמשמשות במוך משום השחתת זרע האיש דהוי כזורע על העצים ועל האבנים אלא ונותנו לאחר תשמיש כדי שתשאוב הזרע שלא תתעבר ד): **להני** לישני ליכא למרימי. ונפקא מינה דלא נצטרך לחלק בעלמא בין חדא לריעותא לתרתי לריעותא. וא"ת להני לישני נמי איכא למרימי דלא. וי"ל דהלל נמי אית ליה

ה) נראה דל"ל אכתי איכא למיפרך לר"ש אי מה תחילת טומאה. ו) נראה דתסר וא"ל ונראה דלהאי לישנא נמי צריך טעמא דהעמד אשה על חזקתה. ז) עד כאן שייך לע"ת.

ה) [לקמן יב. סה:], ו) כס"ת: דסופל ומפל, ז) [סופך יעב"ן], ד) נ"י כ"י, ה) עיין מהר"ם, ו) ל"ל ברה"י,

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא שמאי והלל מודו כל"ל תיכף בית נמתק: (ב) שם והתנן המדלה עשרה דליים. נ"ב משנה היא פ"ד דטהרות משנה ד':

לעזי רש"י

פונ"ץ. קרקעית.

תוס' הרא"ש (המשך)

הני טעמי לענין לתלות והא דלא פריך לימא (למימר) תנן כתמים דלא כהלל משום דלא חשיב להני טעמא לטהר אלא לענין דחלינן ולא שרפינן. וא"ת מ"מ איכא למרימי משום שוטה ומוך דחוק דמודי בהו שמאי. ומסתמא הוו כמו שאר מעת לעת דתולין ומאי שנא מחבית מקוה ומבוי וי"ל דהא לא קשיא ליה דמשום הני תרתי לא עבוד רבנן תקנתא לשרוף בחדא לריעותא דסגי בהכי דלא מטהרינן להו לגמרי וא"ת אכתי צריכי הני תרי לישני לטעמא דחדא לריעותא ותרתי לריעותא כי היכי דלא תיקשי ממקוה אנגע באחד בלילה דאפי' רבנן מודו בראוהו חי מבערב שטהור ברשות הרבים כדתניא בתוספתא וי"ל דלא קשיא ליה אלא הא דמטהרינן ברשות היחיד אבל הא דמטהרינן ברשות הרבים לא קשה כולי האי ובקל נוכל למצוא טעם לזה ולא נצטרך לחלק בין חדא ותרתי לריעותא: **לאביי** איכא מוך. הוה מצי למימר בין לאביי בין לרבא איכא בינייהו שוטה: **אמר** הלל לשמאי אי אתה מודה בקופה כו'. וא"ת ולימא ליה הלל לנפשיה דההיא אפי' לחולין ובמעת לעת דוקא בקדשים או לתרומה למאן דאית ליה הטומאות בשעת מציאתן היינו דוקא לקדשים או לתרומה ניחא וכי תימא אכתי לימא לנפשיה דהכא לשרוף ובמעת לעת דוקא לתלות וי"ל דלגבי האי אית ליה לב"ה נמי טעם דפריה ורביה שלא רצו להחמיר לשרוף שלא יהא לבו נוקפו ופורש. וא"ת א"כ לעיל דפריך להלל ממקוה דאילו מעת לעת שבנדה תולין והכא טמאות. לישני משום שלא יהא לבו נוקפו ופורש. וי"ל דודאי מקדשים לקדשים איכא לשנויי הכי דבעלמא החמירו לשרוף קדשים והכא לא רצו להחמיר כדי שלא יהא לבו נוקפו ופורש אבל אי בעלמא מטמאינן אפילו חולין לא מסתבר למימר דהכא תולין משום שלא יהא לבו נוקפו ופורש: **התם** הלל הוא דקא טעי. והכא נמי צריך לשנויי לאינך לישני דמרגשת או דחזקה וא"ת וללישנא דחזקה אמאי לא מקשי ליה הלל מקופה דאמאי טמאתן נימא העמד קופה על חזקתה כמו גבי אשה. וי"ל דמיירי בקופה שאינה בדוקה. אבל אשה בדוקה היא ולא כהך לישנא דאמרי' לקמן דכיון דשכיחי בה דמים כשאינה בדוקה היא. או א"נ אע"ג דשכיחי בה דמים מ"מ חזקת טהרה אית לה: והקשה ה"ר שמשון מקוצי להאי טעמא דחזקה מניין לו (חזקה לשמאי) דהלל טעה בסברתו וסבר דאם איתא דהוה דם כו' והלא מקופה קשה נמי

והא דומיא דאשה קפני. בהיא דהלל ושמאי דקתני מה הפרש בין זו לזו: **ואשה בדוקה היא.** מקודם לכן דהא כל שחרית וערבית היא בודקת אפ"ה טהרות דקופה טמאות וקשיא לחזקיה: **כשאינה בדוקה דמיא.** וקופה נמי בשאינה בדוקה עסקינן: **ואיבעית אימא.** הא והא בבדוקה אלא דשמאי והלל כשאינה מכוסה ופיה מלמעלה הלכך איכא למימר עם סילוק ידיו נפלו וחזקיה במכוסה מש"ה מטהר: **מכוסה.** בתמיה. היכי נפל האי שרץ והיכי אישתכח בה השתא: **שמשמישה ע"י כסוי.** כשהוא רולה להכניס לתוכה ולהוליא מתוכה מגלה ומכסה אותה הלכך חזקיה סבר כל זמן שהטהרות בתוכה נזהר בה וכסה והשתא לאחר שניטלו ממנה הסיח דעתו משמירתה ולא נזהר לכסותה ונפל ור' יוחנן סבר חיישינן שמא כשגילה להשתמש בה בעוד שהטהרות בתוכה נפל: **מכוסה היא.** דלא נפיל בה דס מעלמא וקופה דכוותה במכוסה עסקי' ואפ"ה טמאה וקשיא לחזקיה: **בזויים היא.** כדמפרש ואזיל שנטלוה לקופה בזוית אחרת לאחר שניטלו טהרות ממנה: **ממקום למקום.** דלא אמרינן מאידך זוית הוה בה שרץ עם הטהרות אלא אמרינן לאחר שהניחה כאן נפל בה: **ובמקום מליאתן.** אם מלאו שחרית מת באותו מקום שנגע בו בלילה טמא אבל מלאו במקום אחר מת טהור ולא אמרינן כי היכי דהכא מת התם נמי הוה מת במקומו הראשון: **נשרוף.** דלא מחזקינן טומאה ודאית ממקום למקום לשרוף עליה תרומה: **אבל מהלא עלינן.** דהרי משמע במקום מליאתן הוא דחכמים מטמאין טומאה ודאי אבל אלא במקום מליאתן טומאתן הוה ספק ור' יוחנן נמי לתלות קאמר: **חלודה.** רדוליר"ל: **או שבורה.** (ה) ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה: **טהורה.** מלטמא טהרות שנמצאת עליהן ולא אמרינן שלמה נפלה עליהם וטמאתם ואח"כ נשברה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר (ב) היתה עתה נפלה עליהם. אלמ' כל הטמאות כשעת מליאתן מחזקי' להו ואפי' תלייה ליכא דקתני טהורה וקס"ד דה"ה נמי למקום מליאתן דמחזקינן להו בטומאה ולא מספקינן לה במקום אחר אפילו לתלות וקשיא לר' יוחנן: **נמצא שרוף.** השתא: **מטלית.** טלית של זב היתה: (ו) **המהומהם.** הבלויה. מגלה בלויה ע"ג זיתים: **טהורה.** מלטמא זיתים דאמרינן הכי נפלה עליהו לאחר שבלתה וטהרה מטומאתה. אלמא לא מחזקינן טומאה משעה לשעה אפי' לתלות דקתני טהורה וה"ה ממקום למקום: **וכי תימא.** לא דמי דהכא משום הכי טהור משום דשעת מליאתה ומקום מליאתה בטהרה הואי דבתר שעת מליאתן אזלינן בין לקולא בין לחומרא בין לקולא כי הכא גבי מחט ומטלית לאחזוקי בטהורה ודאי בין לחומרא כגון נגע בחצי בגילה לאחזוקי בטומאה ודאית: **ושלא במקום מליאתן.** דליכא רגליס לדבר כולי האי משרף לא שרפינן מתלא תלינן: **דף.** קרס מונח על גבי יתדות בכותל: **ומדף טמא.** בגד טמא מונח תחת הדף בקרקע. בת"כ(ח) קרי מדף לעליונו של זב ומדף לשון טומאה קלה הוא כדלקמן [ע"ב] וס"ד השתא שהוא עליונו של זב דטמא מדאורייתא ומיהו טומאתו קלה משל מדרס דלא הוי אב הטומאה לטמא אדם וכלים. ובא ומגא את הכבר ע"ג הקרקע מן הבגד והלאה: **ונטלה.** ולא נפלה על גבי המדף שנטלו מעל הדף והניחה לארץ: **לא נצרכה.** האי שאני אומר: **אלא למקום מדרון.** שאע"פ שהדף שהכבר עליה מקום מדרון ולאויה הכבר ליפול ואם נפלה נגעה בבגד אפילו הכי טהורה שאני אומר כו' אלמא לא מחזקינן טומאה ממקום למקום דניימא מעל הדף נפל ונתגלגל לכאן: שאני מדרון דאפילו נפל הכבר על גבי מדף לא נשאר לשם אבל אם המדף בקרקע שוה פשיטא דטהור: **ואיבעית**

כי פליגי חזקיה ור' יוחנן בקופה בדוקה. ולא"ת דבנגע באחד בלילה אמרו מכמים אם לאוהו אי מבערב טהור שספק טומאה ברה"ר ספקו טהור משמע דברה"י אפילו לאוהו אי טמא והשתא הך קופה היכי (ט) דמיא אי ברה"ר מאי טעמא דרבי יוחנן דמטמא ואי ברה"י מ"ט דחזקיה דמטהר וי"ל דברה"י איירי וחזקיה יפרש הברייתא דבראוהו אי מבערב טהור אפילו ברה"י וספק טומאה ברה"ר טהור דקאמר היינו דהוי כאילו הוא ספק טומאה ברה"ר כיון שהיא בדוקה תחלה ואגב דבריאשא נקט האי לישנא במילתיה דר"מ היכא דלא לאוהו אי מבערב מתחלה דקתני בתוספתא ר"מ מטהר ברה"ר נקט נמי במילתייהו דחכמים בסיפא רה"ר: **והא אשה מכוסה היא.** פי' רש"י דלא נפל בה דס מעלמא וקשה דכ"ש שהיא טומאה דאין לתלות בדס אחר אלא בא מגופה לכך י"ל מכוסה היא שהמקום סתום וכשהדס יולא נפתח והיה לה להרגיש ולא"ת והא בקופה בדוקה פליגי דאי לאו הכי מאי מועיל כשהיא מכוסה ולא"כ מאי פריך והא אשה מכוסה מאי מועיל כסוי כיון דלאו כבדוקה דמיא וי"ל שרולה לישב אפי' אי חשיב לה כבדוקה: **שכל** הטמאות בשעת מציאתן. לעיל(ז) פי' דהיינו דוקא לקדשים והא דמחט שנמצאת מלאה חלודה דטהורה דכל הטמאות כשעת מליאתן אפילו להקל לאו משום דהוי כשעת מליאתן דאורייתא אלא משום דמוקי הטהרות אחזקתייהו ולא"ת מאי פריך מכבר הנתונה על גבי דף דלמא בכבר של חולין מיירי וי"ל דהא דאמר והא דאמרינן בשעת מציאתן אפי' להקל גבי מחט ושרץ שרוף לאו משום דשעת מציאתן דאורייתא אלא משום דמוקמינן הטהרות אחזקתן: **ותני** עלה בשעת מציאתן ובמקום מציאתן. תמיה לי מאי קא פריך שאני הכא דרגלים לדבר דכיון שלא מצאו במקומו שחי היה במקום שנגע בו וכא לזה לתרומה מאי פריך דלמא הכא מיירי בבכר של חולין וי"ל מ"מ דייק שפיר מדמטהרינן הכא אפי' במקום מדרון שהיה ראוי להחמיר ש"מ דבעלמא לא מחזקי טומאה ממקום למקום אפילו בקדשים וא"ת אכתי מאי קשיא ליה האי דמטהרי' הכא היינו משום שאין בו דעת לישאל כדמסקינן וי"ל דלכולהו לישני דאוקימנא פלוגתייהו בשאינה בדוקה מטמא ר' יוחנן אפי' ברשות הרבים תדע מדפריך (לנ"ב) מכל הטומאות בשעת מציאתן ותני עלה ובמקום מציאתן הא שלא במקום מציאתן לא. ומאי קושיא דלמא משום דאיירי ברשות הרבים כדקתני בתוספתא מוקי לה דוקא במקום מציאתן אלא ודאי אפילו ברשות הרבים מטמא ר' יוחנן אפילו שלא במקום מציאתן וא"כ ה"ה נמי בדבר שאין בו דעת לישאל: **שאני** אומר אדם. הכא תלינן באדם טהור. וכן פרק כיסוי הדם גבי רוב תינוקות מטפחין לפי המפ' מטפחין בעיסה המיעוט שאין מטפחין תלינן שאדם טהור נתן לו הבצק וקשה דבפרק קמא דפסחים גבי קדרדום שאבד בבית אמרי' שאני אומר אדם טמא נכנס לשם ונטלו. וכן פ"ק דחולין גבי צלוחית שהניחה מגולה ומצאה מכוסה טמאה שאני אומר אדם טמא נכנס לשם וכיסה. ותירץ ר"ת דגבי כלים החמירו משום דגזרו אספק כלים הנמצאים ואחמור בספק כלים יותר מבספק אוכלין

כי פליגי חזקיה ור' יוחנן בקופה בדוקה מר סבר הא בדקה ומר סבר (א)אימור עם סילוק ידו נפל והא דומיא דאשה קתני ואשה בדוקה היא כיון דשכיחי בה דמים כשאינה בדוקה דמיא ואיבעית אימא כי מודו שמאי והלל בקופה שאינה מכוסה כי פליגי חזקיה ורבי יוחנן (ב)בקופה מכוסה מכוסה היכי נפל כגון שתשמישה ע"י כסוי והא דומיא דאשה קתני ואשה מכוסה היא כיון דשכיחי בה דמים כשאין מכוסה דמיא ואיבעית אימא כי מודו שמאי והלל בזוית קופה כי פליגי חזקיה ורבי יוחנן בזוית בית והא קופה קאמר (ג)ה"ק קופה שנשתמשו בה טהרות בזוית בית זו וטלטלוה בזוית אחרת ונמצא שרץ בזוית אחרת חזקיה סבר לא מחזקינן טומאה ממקום למקום (ד)ורבי יוחנן סבר (ה)מחזקינן ומי מחזקינן והתנן (ו)נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת ולמחר השכים ומצאו מת ר"מ מטהר וחכמים (ז)מטמאין שכל הטמאות כשעת מציאתן ותני עלה (ח)כשעת מציאתן ובמקום מציאתן וכי תימא הני מילי לשרוף אבל לתלות (ט)תלינן ומי תלינן והתנן (י)(יא)מחט שנמצאת מלאה חלודה או שבורה טהורה שכל הטמאות כשעת מציאתן ואמאי לימא האי מעיקרא מחט מעלייתא היא והשתא הוא דהעלה חלודה ועוד (יב)תנן (יג)מצא שרץ שרוף על גבי הזיתים וכן מטלית (יד)המהומהם טהור שכל הטמאות כשעת מציאתן וכי תימא כשעת מציאתן בין לקולא בין לחומרא ובמקום מציאתן אבל שלא במקום מציאתן משרף לא שרפינן מתלא תלינן (טו)והתנן (טז)כבר ע"ג הדף ומדף טמא מונח תחתיו אע"פ שאם נפלה א"א אלא א"כ נגעה טהורה שאני אומר אדם טהור נכנס לשם ונטלה עד שיאמר ברי לי שלא נכנס אדם שם וא"ר אלעזר (יז)לא נצרכה אלא למקום מדרון התם כדקתני טעמא שאני

וי"לדס"דכיון דמחמיר כלכך בטומאה לתלות אפי' ממקום למקום (יח) [ע"כ אינו טעם גמור דלדוקא בקדשים הוא ומשום חומרא] ג"כ במחט לא היה לו לטהר לגמרי משום שעת מליאתה אלא הוה ליה למימר השתא הוא דעלתה חלודה: **כבר** הנתונה על גבי דף. ולא"ת שאני בו דעת לישאל כדאמר בסמוך וי"ל דפריך אי בשום מקום אינו מחמירין ממקום למקום אפילו בקדשים לא היה לנו לעשות ספק ולתלות באדם טהור דיותר יש לתלות בנפילה: **שאני אומר אדם טהור.** ולא"ת דהכא תלינן באדם טהור ובפ"ק דחולין (דף ט:) גבי צלוחית שהניחה מכוסה ובא ומצאה מגולה תלינן באדם טמא וכן פ"ק דפסחים (דף י:) גבי קורדום ותירץ ר"ת דגבי כלים הנמצאין דווקא גזרינן טומאה משום דאית להו טהרה במקוה וליכא פסידא אבל באוכלין דליכא פסידא דלית להו טהרה במקוה לא החמירו אי נמי הכא מוכחא מילתא דאדם טהור הסירה בכוונה כדי שלא תפול על מדף טמא אבל בעלמא טמאין בין באוכלין בין בכלים דליכא למימר אדם בכוונה עשה לתקנתא:

(ט) **הכא** נמי נימא עורב אתא ושדא. אף על גב דאדם שנשתמש בקופה יש בו דעת לישאל מכל מקום פריך כיון דעל ידי תליית אדם טהור אין אתה חושבו ספק אף על גב שהנפילה גרמה יותר אם כן הרבה מצוי הוא שאדם טהור בא לשם הכא נמי נימא אתא עורב ושדא ולא הוי ספק: **לא** נצרכה אלא למקום מדרון. פירוש כשהמדף במקום מדרון דאפילו נפל הכבר על גבי מדף לא נשאר לשם אבל אם המדף בקרקע שוה פשיטא דטהור:

ואיבעית

אמרי' שאני אומר אדם טמא נכנס לשם ונטלו. וכן פ"ק דחולין גבי צלוחית שהניחה מגולה ומצאה מכוסה טמאה שאני אומר אדם טמא נכנס לשם וכיסה. ותירץ ר"ת דגבי כלים החמירו משום דגזרו אספק כלים הנמצאים ואחמור בספק כלים יותר מבספק אוכלין

(א) עירובין לה: טהרות פ"ה מ"ז, ג) טהרות פ"ג מ"ה, ג) שם פ"ט מ"ט [לקמן טו.], ד) נ"ל המהוהא מלשון מוהו ובהו ר"ל דבר שאין בו ממש מ"ט פכ"ד דכלים מפנה י"ז בשם מהר"ם ונעריך ערך מהה ל' פי' עוד בשם ר"ח בגד שנחבר מן האש ונשאר כקורי עכבים וע"ש מ"ט טהרות במפנה להכמ ולע דכן לקמן טו. אימא המהוהא], ה) שם [נ"ל והמגיל], ו) תוספתא דטהרות (דף תשנו פ"ל) פ"ד ה"ג, ז) [נ"ל המהוהא], ח) [מהוע דוחיס פרשה גן], ט) נ"ל רמיא, י) בריש מכילתין ד"ה מעל"ע, כ) נ"י כ"א, ל) דנוי זה שייך לע"ב,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לו שבורה על גבי. נ"ב ובמפנה ה' פ"ג דטהרות פי' הכרטעורה שאינה מכירה ואינה מונחת ע"ג טהרות וא"מ היא אם מחבר לטומאה ישנה: (ב) ד"ה טהורה מלטמא וכו' כאשר היא עתה נפלה וכו' מספקינן להו ממקום:

גליון הש"ם

גמ' ור"י סבר מחזקינן. עי' טהרות פ"ט מ"ט ומגלא בגג המעטן טהור. ולע"ע:

לעזי רש"י

רדוליר"א [ריידוליר"א]. חלודה.

מוסף רש"י

נגע באחד. בלדס אחד (ערובין לה:). **ר"מ מטהר.** דלמר אוקמיה אמחזקיה ואמגול מי היה (שם). **המהומהם.** בלויה ונלקנת (שם לגירסת: המהוהא).

תוס' הרא"ש

יהא שם שרץ במקום שמשתמש: **המדלה** עשרה דלאים. תימה דשבק מתני' ומייתי ברייתא דיש משנה כיוצא בה בפרק [ד' מ"ד] דמסכת טהרות הממלא עשרה דלאין ונמצא באחד מהן הוא טמא וכולן טהורין. וי"ל דהתם לא קתני בזה אחר זה ומיירי במדלה עשרה דליין בבת אחת וקמ"ל דלא חיישינן שמא נגעו שאר דלאין בשרץ ונטמאו משום דהוי ספק טומאה צפה על פני המים ואפ' ברשות היחיד טהור כדאיתא בסוטה ובנזיר ואהך מתני' לא שייך למימר ר' יוסי למילתיה א"נ בממלא ר' כלים מבור של יין דלא קתני התם מים. ולא קתני נמי המדלה כדקתני בברייתא ולא חיישינן שמא היה השרץ בכלי ראשון ולהך שנויא קשה למה נקט ר' דליים אפילו בדלי אחת הוה מצי לאשמועינן דלא חיישינן (ג) שמא היה השרץ בבור ונטמא היין(ד): **כי** פליגי חזקיה ור' יוחנן בקופה בדוקה. קשה אי ברשות הרבים מאי טעמא דרבי יוחנן דמטמא ואי ברשות היחיד מאי טעמא דחזקיה דמטהר הא תניא גבי נגע באחד בלילה דמודים חכמים בראוהו חי מבערב דטהור מפני שזה ספק רשות הרבים משמע הא רשות היחיד טמא וי"ל דהיינו טעמא דחזקיה דמטהר אפילו ברשות היחיד בקופה בדוקה משום דאיכא נמי למיתלי אם איתא דהוה שרץ מעיקרא הוה חזי ליה ומיהו טעם גמור לא הוי לטהר בשאינה בדוקה מהאי טעמא: **ואשה** מכוסה היא. פרש"י ולא נפיל דמים מעלמא וקשה דכ"ש דאמרינן מגופה אתא וי"ל דמכוסה היא שהמקור סתום ובית החיצון כמכוסה דמי שאין רגיל ליכנס בו דם מן המקור אם לא שתרגיש: **וחכמים** מטמאין שכל הטמאות בשעת מציאתן וא"ת מאי שנא מעת לעת שבנדה דלא אמרינן כל הטמאות בשעת

(ד) עי' בתוס' כאן סד"ה והתניא ג) ע"כ שייך לעמוד הקודם.

עין משפט נר מצוה

ט א ב ג ד מיי' פי"ז מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ב: י ה מיי' שם פי"ח הלכ' יד: יא ו מיי' שם פט"ו הלכה ו והלכה י:

יב ז מיי' שם פי"ז הלכ' ב: יג ח ט מיי' שם פט"ו הלכה י: יד י כ מיי' פט"ו שם הלכה ז:

תוס' הרא"ש (המשך)

מציאתן כמו שעתה נמצא הדם בבית החיצון גם קודם לכן היה בבית החיצון אם היתה בודקת עצמה ותטמא אפי' חולין ואפי' לשרוף כדמטמאינן הכא. וכי תימא משום דאשה בדוקה והוי כראוה חי חדא כיון דשכיחי בה דמים לאו בדוקה היא כדאמרינן לעיל בשמעתין. ועוד אפי' בראוהו חי מטמאינן ברשות היחיד לכל דבר. וצ"ל דהך דכל הטמאות כשעת מציאתן הוי כמו מעת לעת דדוקא לקדשים או לתרומה למאן דאית ליה וכן פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן דמיירי' עלה הא דהלל ושמאי וכן המדלה עשרה [דליים מים] שצריך לאותן מים להדחת בשר קדשים או לבשל או ללוש מנחות וכמ"ד חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו. וכי תימא אכתי תקשי מאי שנא הכא דשורפין ומעת לעת דוקא לתלות. וי"ל דמשום פריה ורביה לא רצו להחמיר לשרוף. וכן שמאי אע"ג דאית ליה כשעת מציאתן מדמקשה ליה הלל מקופה מטהר לגמרי במעת לעת משום בטול פריה ורביה וכ"מ והיכי מקילין לתלות היכא דאימ' למה לי טומאה מטעם שעת מציאתן והא שעת מציאתן דאורייתא הוא תדע דתולין בו בין להקל בין להחמיר י"ל דהא דאמר והא דאמרינן בשעת מציאתן אפי' להקל גבי מחט ושרץ שרוף לאו משום דשעת מציאתן דאורייתא אלא משום דמוקמינן הטהרות אחזקתן: **ותני** עלה בשעת מציאתן ובמקום מציאתן. תמיה לי מאי קא פריך שאני הכא דרגלים לדבר דכיון שלא מצאו במקומו שחי היה במקום שנגע בו וכא לזה לתרומה מאי פריך דלמא הכא מיירי בבכר של חולין וי"ל מ"מ דייק שפיר מדמטהרינן הכא אפי' במקום מדרון שהיה ראוי להחמיר ש"מ דבעלמא לא מחזקי טומאה ממקום למקום אפילו בקדשים וא"ת אכתי מאי קשיא ליה האי דמטהרי' הכא היינו משום שאין בו דעת לישאל כדמסקינן וי"ל דלכולהו לישני דאוקימנא פלוגתייהו בשאינה בדוקה מטמא ר' יוחנן אפי' ברשות הרבים תדע מדפריך (לנ"ב) מכל הטומאות בשעת מציאתן ותני עלה ובמקום מציאתן הא שלא במקום מציאתן לא. ומאי קושיא דלמא משום דאיירי ברשות הרבים כדקתני בתוספתא מוקי לה דוקא במקום מציאתן אלא ודאי אפילו ברשות הרבים מטמא ר' יוחנן אפילו שלא במקום מציאתן וא"כ ה"ה נמי בדבר שאין בו דעת לישאל: **שאני** אומר אדם. הכא תלינן באדם טהור. וכן פרק כיסוי הדם גבי רוב תינוקות מטפחין לפי המפ' מטפחין בעיסה המיעוט שאין מטפחין תלינן שאדם טהור נתן לו הבצק וקשה דבפרק קמא דפסחים גבי קדרדום שאבד בבית

ואיבעית אימא בטומאה דרבנן. לא בא לתרץ דאפילו אי הוי דבר שיש בו דעת לישאל דאתי שפיר דמה לו לתרץ זה כיון דאמת הוא דבכר ומדף אין בהם דעת לישאל אלא מתרץ אפי' אין לתלות באדם טהור כמו בנפילה לפי שהנפילה קרובה לודאי כמו שסובר המקשה אתי שפיר דאייתי בטומאה דרבנן ואיירי בבגדי עם הארץ לפרושים ורש"י דפי' בבגדי פרושים דהוי מדרס לאוכלי תרומה נראה שסובר שעתה בא לתרץ אפי' בשיש בו דעת לישאל ולכך לא רצה לפרש בבגדי ע"ה לפרושים משום דהתם לא היינו מקילין כדאמרינן בשבת פ"ק (דף טו:) דעל ו' ספיקות שורפין את התרומה וחשיב בגדי ע"ה דעל ודאי מגען שורפין ועל ספק מגען תולין (וחשיב בגדי ע"ה): [ולפי שיטתו היה יכול לפרש דס"ד דמקשה דמדף היינו בגדי עם הארץ ושמא לא פירש כן משום דבמ"כ איקרי מדף עליונו של זב וכן במסכת זבין פ"ה (מ"ב) ובעדיות פ"ו (מ"ב):]

כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה.

תימה למה הפסיק ושנה המשמשת בעדים ר"ל למיתני מיד כילד דיה שעתה וי"ל דקמ"ל אע"ג דיש לה וסת צריכה לשמש בעדים כדאמר בגמרא אע"ג דתנן לקמן (דף יא.) אע"ג שאמרו דיה שעתה צריכה להיות בודקת (ד) הכא תנא ליה לאשמועינן דאותה בדיקה חשובה היא למעט מעת לעת דהוי חדוש כדאמרי' בגמרא ולקמן היינו בד' נשים דדיין שעתן והא דמשמע הכא דאפי' אותן דדיין שעתן צריכין בדיקה ובשילהי בנות כותים (לקמן דף לח:) תנן דכל י"א שבין נדה לנדה הרי היא בחזקת טהרה ומפרש בגמרא דאינה צריכה בדיקה ואפ"ה קאמר התם דמטמא מעל"ע בע"ה (ה) אפרש לשם:

שאני אומר אדם טהור נכנס לשם ונטלה הכא נמי נימא עורב אתא ושדא אדם דבכונה אמרינן עורב דשלא בכונה לא אמרינן מכדי האי ככר ספק טומאה ברה"י הוא א)וכל ספק טומאה ברה"י ספקה טמא משום דהוי דבר שאין בו דעת לישאל ב)וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין ברה"ר בין ברשות היחיד ספקו טהור ואב"א הכא בטומאה דרבנן ג)דיקא נמי דקתני מדף כדכתיב ד)עלה נדף: וחכ"א לא כדברי זה כו': ת"ר וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה לא כדברי שמאי שלא עשה סייג לדבריו ולא כדברי הלל שהפריז על מדותיו אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ה)כיצד בדקה עצמה באחד בשבת ומצאת טהורה וישבה שני ושלישי ולא בדקה ולרביעי בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מפקידה לפקידה אלא מעת לעת ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת כיצד בדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה וישבה לה שניה ושלישית ולא בדקה ולרביעית בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מעת לעת אלא מפקידה לפקידה פשיטא כיון דבדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה לא מטמינן לה מעת לעת איידי דתנא מעל"ע ממעטת על יד מפקידה לפקידה תנא נמי מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת אמר רבה מאי טעמייהו דרבנן אשה מרגשת בעצמה א"ל אביי אם כן תהא דיה שעתה ורבה ו)לחדודי לאביי הוא דבעי אלא מאי טעמייהו דרבנן כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל ז)חכמים תקנו להן לבנות ישראל שיהו בודקות עצמן שחרית וערבית שחרית להכשיר טהרות של לילה וערבית להכשיר טהרות של יום וזו הואיל ולא בדקה הפסידה עונה מאי עונה עונה יתירה א"ל רב פפא לרבא והא זימנין משכחת לה ג' עונות במעת לעת השוו חכמים מדותיהן שלא תחלוק במעת לעת (ח) איבעית אימא ט)שלא יהא חוטא נשכר מאי בינייהו איכא בינייהו דאתניסה ולא בדקה: כל אשה שיש לה וסת [וכו']: לימא מתני' ר' דוסא היא ולא רבנן י)דתניא כ)ר"א אומר ארבע נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקנה ל)ר' דוסא אומר כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' דוסא אלא שלא בשעת וסתה אבל בשעת וסתה מודו ליה ומתניתין בשעת וסתה ודברי הכל מכלל דר' דוסא אפילו שלא בשעת וסתה אמר מאן תנא להא דת"ר אשה שיש לה וסת כתמה טמא למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת נימא רבנן היא ולא רבי דוסא אפילו תימא רבי דוסא ע"כ לא פליג רבי דוסא עלייהו דרבנן אלא בשעת וסתה אבל שלא בשעת וסתה מודי להו ומתניתין בשעת וסתה ור' דוסא היא

ובריתא

שאני אומר כו'. אבל בקופה הא נמצא שרץ לתוכה ושעת מציאתה טמאה היא: **עורב אייתי ושדא.** לאחר שטלטל הקופה לזויה אחרת ובזויה הראשונה לא היה: **מכדי האי ככר ספק טומאה הוא.** ספק נגע ספק לא נגע אבל אקופה לא פריך דהא לא איתחזיק טומאה בזויה של בית הראשון. וכי היכי דפריך אככר מצי למיפרך אמחט ואמטלית ולשנויי כדמשני: **שאין בו דעת לישאל.** אם נגע אם לא נגע: **ספקו טהור.** דהא (ב) קיימא לן (ג) ספקו טמא ברה"י משום דגמרינן מסוטה שסוטה יש בה דעת לישאל אם נטמאה אם לאו: **בטומאה דרבנן.** כגון הנך מעלות דחומר בקדש (מגיגה כ:) בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה (שם יח:) ומש"ה אפילו ברה"י ספקו טהור: **עלה נדף.** דבר הקל ה"ג טומאה קלה. אית דאמרי מדף עליונו של זב ושבוש הוא דעליונו של זב מטמא ככר מן התורה בפרק בנות כותים (לקמן דף לב:) נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה לומר לך דאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין ומעיקרא כי אותביה הכי הוה ס"ד דעליונו של זב הוא: **שהפריז.** שהגדיל והרחיב מדתו (ג) שטמאה למפרע מפקידה לפקידה: **אידי דשמא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה.** דאיצטריך למיתניה דלא תימא עם סילוק ידיה ראתה באחד בשבת תנא נמי כו': **מאי טעמא דרבנן.** מאי האי שיעורא דמעת לעת דבשלמא מפקידה לפקידה דהלא ניחא דשמא עם סילוק ידיה ראתה אלא מעת לעת מאי שיעורא הוא: **אשה מרגשת בעצמה.** ואם איתא דעם סילוק ידיה ראתה הוא מרגשת: **אם כן.** דאשה מרגשת: **הא דיה שעתה.** ואפילו מעת לעת אמאי מטמא למפרע: **חכמים תקנו להן וכו'.** מתני' היא (לקמן יא.) פעמים היא צריכה להיות בודקת כו': **שחרית.** להכשיר טהרות של לילה להוציא מכלל ספק טומאה שאם תמצא טהורה תדע שלא ראתה בלילה ולכשתמצא ערבית טמאה יצאו אלו מספק: **וזו.** שבדקה עכשיו ומצאה טמאה והרי ימים רבים שלא בדקה: **הפסידה עונה.** כל טהרות שנתעסקה בהן בעונה הזאת הפסידה: **מאי עונה.** הרי שתי עונות הן היום והלילה דהיינו מעת לעת כגון אם מצאה ערבית טמאה הפסידה כל טהרות של יום ושל אמש: ומשני **עונה יתירה.** הפסידה משום קנס שהרי הפסידה טהרות של אמש משום קנס אבל טהרות של יום לאו קנס הוא דאי נמי בדקה שחרית ומצאתה טהורה וערבית ומצאתה טמאה הפסידה טהרות של יום דהיינו מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת: **ג' עונות.** כגון אם לא בדקה ימים רבים ובדקה בלהרים דמטמאין לה מעת לעת דהוה להו ג' עונות היום אמש ואתמול למפרע עד להרים והשתא קנסינן לה שתי עונות ורבנן חדא הוא דקנסו ותו לא: ומשני **חכמים השוו מדותיהם שלא תחלוק במעת לעת.** זמן קבוע וחלוט נתנו לה למפרע ואפילו עשתה אותו זמן מג' עונות כגון שבדקה בלהרים ולא בדקה שחרית ואמש לא רצו לגרוע ולמעט זמנה הקבוע לה אלא פסקו דבריהם שלא תתן דברים לשיעורין: **אב"א.** להכי מטמינן לה מלהרים דאתמול דאי אמרת לא נקנס אלא עונה יתירה נמצא חוטא נשכר דאילו זו שלא בדקה עצמה ימים רבים ובדקה לה היום שחרית היתה נקנסת מעת לעת שלם ומפני שאיחרה עד הלהרים והוסיפה לחטוא לא תפסיד אלא ליל ואחי יום: **דאיתניסה.** שנאנסה שחרית ולא בדקה לשנא דחוטא נשכר ליכא דהא נאנסה לשנא דלא תחלוק איכא: **ד' נשים דיין שעתן.** מפני שדמיהן מסולקים ואין דם מצוי בהן: **בתולה.** בתולת דמים שלא ראתה דם מימיה ואפילו היא נשואה קרי לה בתולה והכי מפרש במתני' [נקמן ז:]. וכולה מפרש במתני' [שם]: **רבי דוסא אומר כו'.** ופליגי רבנן בעלמא עליה: **אלא שלא בשעת וסתה.** דכיון דראתה שלא בזמנה איכא למיחש דלמא מקמי הכי הוה דהא ליכא למימר אורח בזמנו בא: **כתמה טמא למפרע.** עד שעת הכנוס. אף על גב דבראייתה דיה שעתה מטמאין כתמה למפרע דהא אשכחינן בראייה טומאה למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע: **לימא רבנן היא.** דאמרי שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע:

ולוקמא

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פט"ו מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ח:
מז ב מיי' שם פט"ז הלכה ב (ופט"ו הלכה ח):
יז ג מיי' פ"ו מהלכות מעשה המשכן הלכה ג ע"ש בכ"מ ומושב הלכה ז ע"ש בכ"מ וכפי' רש"י בשם אית דאמרי:
יח ד מיי' שם פ"ג הלכה ד:
יט ה מיי' פ"ד מהלכות מעשה המשכן ומושב הלכה ז סמג לאוין קיא:

תוס' הרא"ש

משום דכלים ליכא פסידא כולי האי שיש להם טהרה במקוה. ועי"ל דכל הני ניחא דאיכא למיחלי בטמא כמו בטהור כגון שהם עם הארץ אבל תינוק והך דהכא בשלמא טהור חשש שלא יטמא הככר והעיסה אלא טמא אמאי: **בטומאה** דרבנן. פרש"י כגון הנך מעלות דחומר בקדש בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה ומה שלא פירש בגדי עם הארץ מדרס לפרושי' משום דבההיא שרפי' תרומה כדאמרי' פ"ק דשבת על ו' ספיקות שורפין את התרומה. על ספק בגדי עם הארץ וכיון דשרפינן עלייהו תרומה לא מקילינן בה לתלות באדם טהור ולפי סברא זו לא היה צריך רש"י לפרש בתחלת הסוגיא דס"ד דמדף הוי עליונו של זב דטמא מדאורייתא שהיה יכול לומר דס"ד דהיינו בגדי עם הארץ ושמא לא פי' כן אלא משום דבת"כ קרי לעליונו של זב מדף. ותנן נמי במס' זבין פ"ה והמדף מלמעלן ובמס' עדיות פ"ו שהחי עושה משכב ומושב מתחתיו לטמא אדם לטמא בגדים ועל גביו מדף לטמאות אוכלין ומשקין: **שהפריז.** בזיי"ן כמו פרזות תשב ירושלים ואי גרס הפרין בנו"ן יש לפרשו לשון גידול כמו מפרין על שדהו באיזהו נשך וכמו פורנא ליתמי: **מ"ט** דרבנן במעת לעת. והא דתניא המניח פירות מפריש עליהן תרומות ומעשרות מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואם אבדו הרי זה חושש מעת לעת בין למ"ד בגמ' מעת לעת של בדיקה בין למ"ד מעת לעת של הנחה לא שייך למיפרך מ"ט. דעם סילוק ידו לא שכיח דמיתבדי הלכך הוצרכו חכמים ליתן שיעור כפי הנראה בעיניהן: **כל** אשה שיש לה וסת דייה שעתה. סדר המשנה ק"ק דמעיקרא הוה ליה למיתני המשמשת והדר כל אשה והדר כיצד ולההוא לישנא דמפרש בגמ' ומשמשת ניחא דקאי אכל אשה שיש לה וסת אי נמי תכף לדברי חכמים בעי לאשמועינן דלא איירי אלא באשה שאין לה וסת:

מסורת הש"ס

א) [נקמן ה: סוטה כח:], ב) [נרכות לג: וש"נ], ג) [יבמות לב: וש"נ], ד) [מסוס פלוגתא דר' דוסא ליתא במשנה שפיר גרס' דמיא], ה) [לקמן ז:], ו) [לקמן ט:], ז) [חולין ט:], ח) [שיך במשנה לנעיל ב:],

תורה אור השלם

1. וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם וְהֵבֵאתִי מֹרַךְ בִּלְבָבָם בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיהֶם וְרָדַף אֹתָם קוֹל עָלֶה נָדֶף וְנָסוּ מְנֻסַת חָרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֵף:

ויקרא כו לו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אימא שלא יסת מוטע: (ב) רש"י ד"ה ספקו טהור דהא דקיי"ל: (ג) ד"ה שספרא וכו' מדמו שתטמא למפרע: (ד) תוס' ד"ה כל אשה וכו' לאיות בודקת בו' הכמ: (ה) בסה"ד אפרש לשם. נ"ב בדף לט בד"ה והיולדת:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה שהפריז שהגדיל והרחיב. כמו פרזות תשב ירושלים (זכריה ב') רש"י בב"מ סט: ד"ה מפרין:

מוסף רש"י

לחדודי לאביי. כלי שיאשל (חולין מג:) שיש לו מה שהשיב (ברכות לג:).

ובריתא דברי הכל ולוקמא איפכא כיון דאיכא לאוקומי לקולא ולחומרא לחומרא מוקמינן קתני שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת טעמא דאשה שיש לה וסת הוא דפליגי רבנן בין כתמה לראייתה הא שאר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראייתן מני רבי חנינא בן אנטיגנוס היא דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי חנינא בן אנטיגנוס [א]כל הנשים כתמן טמא למפרע [ב]ונשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראייתן חוץ מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות שאפילו סדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששין לה ומי אית ליה לרבי חנינא כתם כלל והתניא כל הנשים כתמן טמא ונשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן אין להן כתם מאי לאו אין להן כתם כלל לא אין להן כתם למפרע אבל יש להן כתם מכאן ולהבא מכלל דתנא קמא סבר אפי' למפרע אין ר"מ היא דמחמיר גבי כתמים דתניא כל הנשים כתמן טמא למפרע ונשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן טמא למפרע דר"מ רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראייתן ותינוקת שהגיע זמנה לראות יש לה כתם [ג]ושלא הגיע זמנה לראות אין לה כתם ואימתי הגיע זמנה לראות [ד]משהגיעו ימי הנעורים: והמשמשת בעדים כו': אמר רב יהודה אמר שמואל [ה]עד שלפני תשמיש אינו ממעט כפקידה מ"ט אמר רב קטינא מתוך שמהומה לביתה וכי מהומה לביתה מאי הוי מתוך שמהומה לביתה אינה מכנסת לחורין ולסדקין תנן המשמשת בעדים הרי זו כפקידה מאי לאו חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש אידי ואידי לאחר תשמיש ואחד לו ואחד לה כדתנן [ו]דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה האי מאי אי אמרת בשלמא חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש איצטריך סד"א מתוך שמהומה לביתה לא בדקה שפיר קמ"ל הרי זו כפקידה אלא אי אמרת אידי ואידי לאחר תשמיש פשיטא מהו דתימא שמא תראה טפת דם כחרדל ותחפנה שכבת זרע קמ"ל ואיבעית אימא [ז]שתי בדיקות אצרכוה רבנן חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש וכי קתני הרי זו כפקידה' אלאחר תשמיש והא המשמשת קתני תני ומשמשת: ממעטת על יד מעת לעת: השתא מעת לעת ממעטת

מפקידה

ובריתא דברי הכל. דשלא בשעת וסתה מטמא למפרע אבל לגמרי לא אתי כרבנן דלדידהו אפי' בשעת וסתה נמי וא"ת מעיקרא מאי סבר דאמרי' איפכא ולא אמרי' לחומרא ויש לומר דמעיקרא בעי לאוקומי מתניתין כר"ע אבל כשהגיה הבריתא לא מצי לאוקמי כר"ע הדר ביה וקאמר לחומרא: **הא** שאר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראייתן. משמע שיש להחמיר ביש לה וסת טפי מבד' נשים ג"כ ר' דוסא דאמר ביש לה וסת דיה שעתה כל שכן דאית ליה בד' נשים וקשה דא"כ לקמן (דף ז:) דפסיק כרבי אליעזר בד' אמאי חשיב הך בהדייהו כיון דרבי דוסא סבר כותיה לא ה"ל למיחשב דהכ"ג אמרינן [ג] לקמן וי"ל הא דביש לה וסת כתמה טמא למפרע לאו משום דחמיר טפי מד' נשים אלא משום דגזור בשעת וסתה אטו שלא בשעת וסתה אע"ג דבראייה לא גזרינן: **ר"מ** היא דמחמיר בכתמים. פירש"י דמחמיר בכתמים טפי מבראייה ואין נראה דא"כ מה לו להש"ס להאריך ולומר דמחמיר בכתמים הוה ליה למימר ר"מ היא דתניא וכו' ולא יותר ותו דבסמוך [ד] תניא הרואה כתם מקולקלת למנינה וברואה דם אינה מקולקלת למנינה אלמא שאר תנאים נמי אחמירו טפי בכתמים מבראייה ואע"ג דהך ברייתא כר"מ דקתני מטמאה את בועלה למפרע ובפרק כל היד (לקמן דף טו.) אמרינן דוקא לר"מ מטמאה בועלה למפרע מכל מקום הא דמקולקלת למנינה מיהו אתי כר"ע וכן שילהי בא סימן (לקמן נג.) תניא הרואה כתם מטמאה עצמה [ה] למפרע בקדשים והיינו לענין שמקולקלת למנינה כמו שאפרש שם בע"ה [ו]וגראה לפרש רבי מאיר היא דמחמיר בכתמים שהוא רגיל להחמיר בכתמים טפי מרבנן כדתנן פרק בא סימן (שם נג.) הרואה כתם (ז) חוששין משום זוב דברי ר"מ וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב ואמרי' התם מאן חכמים ר' חנינא בן אנטיגנוס דמיקל יותר בכתמים כדאמרינן הכא ובכמה דוכתי מחמיר ר"מ כדאמרינן לקמן (דף נט:) גבי אשה שעושה צרכיה ובפרק כל היד (לקמן דף יד.) אמרינן בדקה בעד [שאין] בדוק לה והניחה בקופסא ולמחר מצאה עליו דם ר"מ מטמא וחכמים מטהרין ולכך קאמר הכא ר"מ דמחמיר בכתמים ואע"ג דבפ' האשה (לקמן דף נט.) תניא השאילה חלוקה לנכרית אינה טולה בנכרית ר"מ אומר טולה בנכרית אלמא מיקל טפי מרבנן מ"מ ברוב מקומות מחמיר: **כל** הנשים כתמן טמא למפרע ונשים שאמרו כו'. לא זו אף זו קתני: **תני** ומשמשת. אף על פי שאמרו דיה שעתה: **השתא** מעת לעת ממעטת. פירוש השתא מעת לעת דפשעה ולא בדקה שחרית כי בדקה ערבית ומצאה טמאה בדיקה של שחרים דלאחר תשמיש מיעטה דלא מטמאה מעת לעת כל שכן כשבדקה שחרית ולא פשעה כלום דממעטת דלא מטמאה משחרית:

מסייע

אבתרא וקמא לא נקט ליה אלא לאשמועינן דמצוה לבדוק קודם תשמיש: **השתא מעת לעת.** דלתמול דזמן ארוך הוא ממעטת פקידה זו דעדיס:

מפקידה

בדיקת נשים שצריך להכניס לחורין ולסדקין. ובענין אחר לא מיקרי בדיקה אלא קינוח וכן מוכח לקמן בסוף פירקין גבי אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור וסת לחייב בעלה חטאת: **השתא** מעת לעת ממעטת. אע"פ שפשעה ולא בדקה כראוי לא [מטמאה למפרע] מפקידה לפקידה שלא הפסיקה בבדיקות מיבעיא:

ולוקמא איפכא. כדלוקמיה מעיקרא ומ"ט (ה) הדרי בה הא שפיר מצי לאוקומי מתני' דברי הכל ובריתא רבנן: **לקולא ולחומרא.** מעיקרא אוקימנא לקולא דבשעת וסתה דברי הכל דיה שעתה ובשלא בשעת וסתה פליגי והשתא אוקימנא פלוגתא בשעת וסתה ואיכא דמחמיר ומטמא לה למפרע ושלא בשעת וסתה ד"ה מטמאה למפרע: **קתני שאם תראה.** כמו אמר מר: **שאם תראה כו'.** אלמא דטעם דכתמה מטמא למפרע משום דאשכחן בהו ראייה טמאה למפרע דהשתא לא הוה כתמה חמור מראייתה וש"מ דאשה דיש לה וסת הוא דפליג רבנן בין כתמה לראייתה דכתמה מטמא למפרע ובראייתה דיה שעתה משום דבראייתה שלא בשעת וסתה אשכחן טומאה למפרע: **הא שאר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן.** כגון ארבע נשים [ז.] דלא אשכחן בהו ראייה טמא' למפרע כתמן נמי אינו טמא למפרע: **כתמן כראייתן.** מכאן ואילך טמאות: **חוץ מתינוקת כו'.** דאפילו מכאן ולהבא נמי לא והא דאמר בתולת דמים כתמן כראייתן דמכאן ולהבא מיהא טמאה היינו כשהגיע זמנה לראות ולא ראתה: **מלולכלין בדם.** ולא ידעה אי אתי מגופה אי לא: **אין חוששין לה.** ואפילו אין לה בתה לתלות בבשוק של טבחים לא עברה איכא למימר עברה ולאו אדעתה דהא בגופה אין לתלות כל עיקר בכתמין דרבנן ניהו וכי גזור רבנן בהגיע זמנה דדם מצוי בה אבל בהא לא גזור הואיל ואין בה דמים. ולקמן מפרש איזה הוא זמנה משיגיעו ימי הנעורים שהביאה שתי שערות או בת י"ב שנה ויום אחד ואע"פ שלא הביאה שתי שערות: **ומי איש ליה לרבי חנינא כתם כלל.** באדבע נשים ואפילו מכאן ולהבא: **דמחמיר בכתמים.** טפי מבראייתה דראיית ארבע נשים הואיל ואין דם מצוי בהן אמרינן השתא אתי ומכי אתי חזיתיה אבל בכתם איכא למימר אי בדקה לחלוק מעיקרא הוה איסתכה: **רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראייתן.** כלומר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראייתן לטמאה מכאן ולהבא: **יש לה כתם.** מכאן ולהבא אע"פ שלא ראתה מימיה: **אינו ממעט.** על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה: **שמהומה לביתה.** ממהרת לשמש: **אחד לו.** שמקנא בו בעלמו: **ותחפנה שכבת זרע.** ואפי' דלאחר תשמיש נמי לא ליהוי כפקידה קמ"ל: **ואי בעית אימא.** לעולם חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש ואפ"ה הרי זו כפקידה אלאחר תשמיש קאי. וא"ת עד שלפני תשמיש למה הוזכר מתניתין תרתי קתני ואשמועינן תנא דמתניתין דשני בדיקות אצרכוה רבנן וה"ק ומשמשת בעדים כלומר מצוה עליה לשמש בעדים ואע"פ שיש לה וסת הרי זו כפקידה ההוא דלאחר תשמיש: **והא המשמשת קתני.** ולאו לשון חובה הוא אלמא חדא קתני ומשום הרי זו כפקידה נקט לה וה"ק ואשה המשמשת בעדים הרי זו כפקידה ואקמא נמי קאי דאי אבתרא לחודה לאשון למה הוזכר: **תני ומשמשת.** ותרתי מילי מינהו וה"ק מצוה עליה לשמש בעדים והרי (ג) כפקידה

עין משפט
נר מצוה

כ א מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג ופ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ז:
כא ב מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ה ופ"ג מהל' משכב ומושב הלכה ח:
כב ג מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הלכה ה סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן קל סעיף כ:
כג ד מיי' שם ופ"ג מהלכות אישות הלכה א סמג שם טוש"ע שם וסימן קפט סעיף מ:
כד ה מיי' פ"ג מהל' משכב ומושב הלכ' ד:
כה ו מיי' פ"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה עז סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן קפו סעיף א כ:

מסורת הש"ס

(ה) לקמן יד.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ולוקמא וכו' ומ"ש הדרית בך הא: (ב) ד"ה תני וכו' והכי זו כפקידה: (ג) תוס' ד"ה הא שאר וכו' דהכ"ג אמרינן לקמן. נ"ב כדף מ': (ד) ד"ה ר"מ וכו' דבסמוך. נ"ב דף ו ע"א: (ה) **בא"ד** מטמאה עצמה וקדשים למפרע והיינו לענין שמקולקלת כנ"ל: (ו) **בא"ד** הרואה כתם חרושת משוש:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ר"מ היא כו' ונראה לפרש ר"מ היא. עי' נר"ש רפ"ב דעלה:

מוסף רש"י

בשני עדים. שני סדיניס לקנח (כריתות יז:). אחד לו ואחד לה. לקנח לאחר תשמיש (לקמן יד.).

תוס' הרא"ש

ובריתא דברי הכל. כלומר אף ר' דוסא מודה דשלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת וכ"ש דהא אפי' בשעת וסתה מטמאה מעת לעת מי' פשיטא דבריתא לא אתיא אלא כר' דוסא מדקתני שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת מכלל דבשעת וסתה דיה שעתה. וללישנא קמא קי"ל כרבנן כסתמא דמתני' וללישנא בתרא קי"ל כר' דוסא. וסתמא דמתני' ור' דוסא (וקתני' ות"ק לא פליגי דהא לקמן פסקי' כר' אליעזר דאמר ד' נשים דיין שעתן: **לחומרא** מוקמינן. וא"ת ומעיקרא אמאי לא אוקמיה לחומרא. וי"ל מקמי דשמיע ליה ניחא ליה לאוקומא לקולא ותהיה מתני' דברי הכל אבל השתא דשמיע ליה ברייתא דממה נפשך חד מינייהו דברי הכל [לא ניחא ליה] לאוקומי לקולא (ו) ומתני' דברי הכל ובריתא כיחידאה: **רבי** מאיר היא דמחמיר בכתמים. פרש"י טפי מבראיה וקשה דרבנן נמי אשכחן דמחמרי דרואה אע"ג דמטמאה מעת לעת אינה מקולקלת למנינה ורואה כתם מקולקלת כדאיתא לקמן בשמעתין. וי"ל דההיא ר' מאיר היא מדקתני ברואה כתם מטמאה בועלה למפרע והיינו דוקא לר' מאיר כדאמרי' לקמן פרק כל היד. ומיהו קשה דלא הוה ליה למימר דמחמיר בכתמים אלא ר"מ היא דתניא וכו' הלכך נראה לפרש דמחמיר בכתמים בעלמא טפי מדרבנן כדתניא בפ' בא סימן הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב והתם נמי אמרינן בגמ' מאן חכמים ר' חנינא בן אנטיגנוס ולהכי מיקיל נמי הכא כדתניא כו' וכן משמע בירושלמי דערלה פרק התרומה דקאמר ר' מאיר מחמיר בדבריהן ומייתי מהך דחרושת משום זוב: **אין** מכניסתו לחורין ולסדקין הלכך לא הוי בדיקה. מכאן משמע דכל

ו) אינו מובן דאם נוקמי לקולא הבריתא אתיא כרבנן ואינו כימיהלה והדבר צ"ע.